

Бүрхэ-
Монгол

ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБКОМ (а
УЛАН-УДЫН ГК-гэй
болон БМАССР-эй
ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ
ОРГАН

Верховно Главнокомандлагшын

ПРИКАЗ

Армийн генерал ЗАХАРОВА

2-дохи БЕЛОРУССКА Фронтын сэрэгүүд довтолгоо улам үргэлжлүүлжэ, мүнөөдөр, августын 14-дэ, Зүүн Пруссиин хилэ тээшэ орохо замуудыг халхалжа байһан, БОБР гэжэ мүнэн дээрэ немецүүдэй түхээрхэн хамгаалгын газарай аймагтар өхөөр бүхэжүүлнэл район болохо ОСОВЕЦ гэжэ город болон хэрэныг довтолон орожо эзэлбэ.

ОСОВЕЦ гэжэ город болон хэрэныг эзэлэн абахын түлөө болоһон дайн байлдаануудта генерал-полковник БОЛДИНОЙ, генерал-лейтенант ГРИШИНЭЙ, генерал-майор ЗАХАРОВАЙ, полковник КАЗАГАЙ, полковник ФЕДОТОВ, генерал-майор ГАСПАРЯНАЙ, генерал-майор ДАЛМАТОВАЙ, генерал-майор СМЕРНОВОЙ, генерал-майор КРАСНОШТАНОВАЙ, полковник СУИРУНОВАЙ, генерал-майор КИРИЛЛОВЭЙ, генерал-майор ТЕРЕНТЬЕВЭЙ, генерал-майор ШКРЫЛЕВОЙ, полковник АРТЕМЬЕВАЙ сэрэгүүд; артиллерийн генерал-лейтенант СОКОЛЬСКИЙ, артиллерийн генерал-майор ДЕРЖАРЕВ, артиллерийн генерал-майор КАРЕНИНЭЙ, артиллерийн генерал-майор ВАСИЛЬЕВАЙ, полковник ЕЛКИНЭЙ,

полковник ЗЯБЛИКОВАЙ, полковник КОРОЛЕВОЙ, полковник КОРОТКИХЫН, полковник ТУРЧАНИНОВАЙ артиллеристүүд; танкова сэрэгүүдэй генерал-майор ШИРОВОКОВ, полковник ШМЫРОВЭЙ, полковник РОДИОНОВОЙ, полковник КОЗИКОВОЙ танкистүүд; авиацийн генерал-полковник ВЕРШИНИНЭЙ, авиацийн генерал-лейтенант ОСИПЕНКЫН, авиацийн генерал-майор БАЙДУКОВАЙ, полковник ЯКУШИНЭЙ, полковник ВОЛКОВОЙ, полковник ГРИЩЕНКЫН, полковник ПОКАЕВАГАЙ, майор РУБЦОВОЙ лётчикүүд; инженернэ сэрэгүүдэй генерал-майор БЛАГОСЛАВОВАЙ, полковник МЕЛЬНИКОВЭЙ, полковник ТРЕТЬЯКОВОЙ, полковник ВИЗИРОВЭЙ, полковник ЛОГИНОВОЙ, полковник МИРОВОРСКИЙ, майор ПЕТРОВОЙ савьрууд; хэлхээ-холбооной сэрэгүүдэй генерал-майор ВОЗОВОЙ, полковник ТЕЙКОВИЧЭВЭЙ, хэлхээ-холбооной сэрэгүүдэй генерал-майор НОВАРЧУГАЙ хэлхээ-холбоонод шалгаржа гараба.

Ингэжэ туйлабан илалтыг тэндэглэхын тулада ОСОВЕЦ гэжэ город болон хэрэныг эзэлэн абахын түлөө байлдаануудта үлэмжэ өхөөр шалгарһан соединениүүд болон частнуудта „ОСОВЕЦКЭ“ гэбэн нэрэнүүдыг олгожо, орденуудаар шагнагдахаар табиха.

Мүнөөдөр, августын 14-дэ, 22 часта манай Эхэ ороной столица МОСКВА болбол ОСОВЕЦ гэжэ город болон хэрэныг эзэлэн абаһан 2-дохи Белорусска Фронтын шэн габьяата сэрэгүүдтэ зуун хорин дүрбэн өхэ буугаар арбан хоёр дахин артиллерийн буудалга хэжэ Эхэ оронойгоо үшэнэһөө салот-хөндө хүргэжэ байна.

Онсо һайн дайшалхы абуулгануудыг хэһэнэй түлөө ОСОВЕЦ гэжэ городыг сүлөөлхын түлөө дайн байлдаануудта хабаадалсаһан Танай хүтэлжэ байгаа сэрэгүүдтэ БАЯСХА-ЛАН ХҮРГЭНЭБ.

Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөө ба бээ дайнай байхын түлөө болоһон байлдаануудта амь бээ үгэһэн геройнууд хэтэ мүнхэдөө илдаршаг!

Немецкэ булантагшад үхэжэ томилог!

Верховно Главнокомандлагша

Советскэ Союзай Маршал И. СТАЛИН.

1944 оной августын 14.

Энэ үдэрэй эгээн шухала зорилго

Манай республикын колхозууд ажахын жэлэй аймагтар харюу-салгатай үеын үүдэ нээжэ оробо. Хүсэ хүлһээ гаргажа хабар тариһанаа хаһа саг соонь хурьяжа абаха ябадһаа ажахын 1944 оной үрэ дүн дундыдаха байна. Энэ талаар эрхм һайн колхозуудай эхилһэн хүдэлмэринь магтаалда хүрэнэ. Түгэс һайн бэлдхэлтэйгээр түүбэрлэн хадажа байһан колхозууд аймаг нутаг бүхэндэ үрдэһэ тутам олошоржо байна.

Төөд гинмэшьё байгаагүйдөө арганыгүй. Ургаса тариан гэшэ өөрлөгөө үе болзор мэдэдэг. Тэрэниг саг соонь хурьяжа абаа хаа—шүүхэ, хожомдоо хаа—хохидожо алдаха гэжэ колхознигууд һайса мэдэнэ. Газарта-риалангай Наркомадэй мүнөөдөр мэдүүлһэнэйн ёһоор республикын олонхи колхозууд хурьялгын кампаниян хэжэ эхэлһаа.

Төөд түүбэрлэн хурьялгын түрүүшын хэдхэн үдэрнүүд хадаа зарим колхозуудай дэн заагай нобшо байһынь гэршэлжэ үгөө. Зарим нэгэн хүтэлбэрлэгшэд хурьялгын хэрэгтэ хүсэд бодожо үзөөгүй байһанинь бодотоод элржэ байна.

Сэлэнгын аймагай олонхи колхозууд хүсэд бэлдхэлгүй байһанаа балаалжа, ургаса тарианай заага сэгсгэ задараагүй гэһысэ шалтар билтаг баридар зантай. Хэдэ хэдэн аймагуудта түрэнэй комиссин хэһэн шалгалта дээрһэнэ хараад үзэхэдэ,

тариалгын гурбанай нэгэ хубинэ хурьяага ёһотой байһан комбайнуудай зарманинь заагдаагүй хэбтэнэ.

Мүн тэрэһэлэн олохон МТС-үүд жатка, молотилка сортировкауудыг хүсэд бэлэн болгоогүй байһанинь элрбэ. Селендумын МТС-эй 15 комбайнын аяар 8-ниинь, 8 молотилкын 6-ниинь муу заагдаһан дээрһэнэ шалгалтаар гологдобо. Тэрэ МТС тоһо түлшын зүйлсэ түхээрээгүй, нүүдэл мастерской бэлдээгүй налайжа һууна.

Тарбагатайн аймагай 12-хон колхозын хурьялгын түсэд зохёһон болоомшьё тэрэнэйнгээ ёһоор юмэ хэжэ эхилээдүй. Энэ аймагай хүтэлбэрлэгшэд унаа мори тухай үнгэрөөшэ хабаршыг анхаралаа табидаггүй байһан юм. Төөд баһа мүнөөшө колхозой морида хайша хэрэгээр хандаагын хуулар хэлсэхэ тээшэ хэлтэжэ байна. Ороһо тариа хатааха ба тушааха газарнууд Мухаршэбэртэ муугаар бэлдэгдэнэ.

Ондоомшьё аймагуудта үзэгдэдэг эдэ бүхы дутуу дунданууд хадаа илалтын ургаса эмхитэйгээр хурьяжа абаха хэрэгтэ һаад тойбо татажа байна. «1944 ондо ургаса хурьяаха ба хүдөө ажахын продуктуудыг бэлдхэхэ тухай» СССР-эй Совнаркомой ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоомь үргэн нинтэ колхознигуудта муугаар танюулан дээрһэнэ дээрэ хөлөгдөн дутуунууд гаража байна гэшэ.

Түүбэрлэн хурьялгыг сааша-дань үргэхын хажуугаар бүхы комбайн, молотилка, трактор, «ВМ-2», жатка, лобогрейкэ, хадуур, хажуур, тармуурнуудыг энэ дары бэлэн болгоожо хэрэглэхын тулада хүдөөдхи партиань организацинуудай, колхоз МТС-үүдэй хамаг бүхы хүсэд табигдаха ёһотой. Энэ зорилгыг ойрын хэдхэн үдэрнүүд соо шидхэхэ ябадаг хүдөөдхи коммунистууд болон хүтэлбэрлэгшэдэй уян шадабаринь шалгалта боложо үгэхэ.

Мүнөө үгдэ хурьялгын кампаниян хаа хаанагүй улам үргэһөөр эхилхэтэй хамта хадаһан тариагаа тэрэ доронь сомон сохино, шалдэг һайниһынь түрүүшын үдэрһөө абаад гүрэндөө, илалтын хэрэгтэ тушааха хэрэгтэй. Энэ өхэ ажал хэдхэн мүнөө үеын маша харюусалгатай сэрэгэй байдалыг минутадань мартажа болохогүй. Дэлхэйн хоёрдохи дай үүсхэһэн Гитлер ба немецкэ эзэмдэгшэдыг эшээн тээшэнь намнан даража байхадаа колхозой тариалан дээрэ хүдэлжэ байһан, гүрэнэй пунктда тариа тушаажа абаһан хүн бүхэн хурданаар ба үнэн сэхээр ажаллахыг оролдохо ёһотой.

Улаан Армийн агууһа алдар солотэ амжалтануудаар омгорхон байгаа арад нинтын эдиһи хүдэлгөөниг энэ жэлэй ургаса тариа эрхм һайнаар, фронтоной ёһоор хурьяаха абахын тула номлохо шухала.

Советскэ Информбюроһо

Августын 14-эй оперативна мэдээн

Августын 14-эй туршада ПСКОВ городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэрэгүүд довтолгоо байлдаануудта үргэлжлүүлхэ зуураа АНТСЛА гэдэг город ба түмэрзамай (станции) эзлэн абаад, мүн тэрэһэлэн 100 гаран ондоо һуурин газарыг, тэдэнэй дунда ВЕРХУЛИТСА, КАХКУ, ЦИРГАСКИ, СЫМЕРПАЛУ, ТСОРИ, СЯННА, МУРАТИ СКРЫНИ, АЙЗУПЕ, САЛЬНИ гэдэг газарнуудыг ба ВАГУЛА, СЫМЕРПАЛУ гэдэг түмэрзамай станцинуудыг эзэлбэ.

РАСЕЙНЯЙ (РОССИЕНЫ) гэдэг городой оршондо манай сэрэгүүд дайсанай ябан сэрэгүүд ба танкинуудай томо хүсэтэ атакыг сухаруулан сохбо.

2-дохи БЕЛОРУССКА Фронтын сэрэгүүд довтолгоо үргэлжлүүлжэ августын 14-дэ БОБР мүнэн дээрэ немецүүдэй хамгаалгын газарай хүсэтэ бүхэжүүлэгдмэл район болохо ОСОВЕЦ гэдэг город ба хэрэныг довтолон орожо эзэлһэн байна.

САНДОМИР городһоо баруун-хойгуур ба баруугаар манай сэрэгүүд дайсанай ябан сэрэгүүд ба танкинуудай контратакыг сухаруулан сохино, ВИСЛА мүнэнэй зүүн эрьс дээрэ плацдармаа үргэхэхэ байлдаануудыг хэбэ.

Фронтын ондоо участогууд дээрэ шухала хубилалта болоогүй. Августын 13-да манай сэрэгүүд бүхы фронтууд дээрэ 79 немецкэ танк гэмтээһэн ба угы хэһэн байна. Агаарта болоһон байлдаануудта ба зенитнэ артиллерийн буудалгаар дайсанай 22 самолёт унагаагдаа.

★ ★ ★

Псков городһоо баруугаар ба баруун-урдуур манай сэрэгүүд амжалтата довтолгоо үргэлжлүүлбэ. Н-скэ соединениин частнууд һалангүйгөөр дайсаные мурдэн намжаа 25 километр урагшаа дабшаа. Советскэ боевүүд забһарай хамгаалгын рубежүүд болгон немецүүдэй хэрэглэжэ байһан олон тоото гол мүнэрүүдыг гаталан гараа. Дайсан болбой Рига-Таллин хоёрой хоорондохин түмэр замһаа зүүлжэ 22 километртэ байһан Антсла городто орохо замууд дээрэ илангала үсэд шанга эсэргүүсэлтэ хэһэн юм. Аймагтар шанга байлдаа хэһэнэйнгээ һүүлдэ манай сэрэгүүд Антсла гэдэг город ба түмэрзамай станциг эзэлэн

абаба. Дайсан болбол хүн хара ба техникунгээ талаар өхэ гээлтэдэ ороһон байна. Зүбхэн манай нэгэ часть 400 гаран гитлеровцыг угы хэжэ, 29 өхэ буу, 18 миномёт, тэдэнэй дунда 6 сэмгэтэй 7 миномёт, 44 пулемёт, 3 радиостанци, номо хэрэгсэлтэй хоёр склах ба эдэс хоолой зүйтэй нэгэ склад буулан абаһан байгаа. Псков городһоо баруун-урдуур манай сэрэгүүд нэгэ батальон немецкэ ябан сэрэгтэ бута нэрбэн һалгажа, 270 хүниг плендэ абаба. Энэ батальоний бүхы буу эзбэг ба ашаа тээбэринь буулагдан абтаа

(Түгэхэһын 2-дохи нурт).

Советскэ Информбюроһоо

(Түгээхэд. Эсинини 1-дхи ннурта).

◆ Расейняй городой оршондо мүөөдэр үглөөгүүр дайсанай танквууд ба ябган сэрэгүүдэй томо хүсэнууд манай позицида атлаа хээ. Неменүүд хүсэтэ артиллерийско-миномётно буудалгатай ушархан байгаа. Байлдаанай газар дээр өөбөдүшгөө солдат болон офицерүүдэй хэдэн буугаад үлээр, гэмтээгдэһэн эхэн танквуудаа орхёод гитлеровенүүд гүрүүшынгээ рубежда суухарба. Удангүй дайсан болбол контратакаа нэрлэбэшье наа амжалта түйлэжэ шадаагүй. Байлдаан үргэлжэлһөөр.

Манай авиаци Зүүн Пруссидаа түмэрлэмэй станцинуудыг божодобо. Эйхуен гэдэг станци дээр түмэрлэмэй эшелонуудай дунда бомбонууд тэбэрэ. Хүсэтэ тэбэрэлгэнүүдтэй ехэ түмэр гарахан байгаа. Штаалу-ненев гэдэг ставин дээрэ албанай 3 гэр үгы хэгдэжэ, сэрэгтэй эхэн состав газлагдаа. Хэдэн газарта түмэрлэмэй полотно хандаргадан байна.

◆ 2-дох Белорусска фронтын сэрэгүүд мүөөдэр үглөөгүүд Бобр мүн дээрэ Осовен гэдэг хэрэм ба городыг довтолон орожо элэбэ. Осовен гэдэг хэрэм болбол Зүүн Пруссини хилэдэ орохо замуудыг халгалжа байһан неменүүдэй хамгаалгын газарай системэдэ ехэ удхашанартай байгаа юм. Энэ хэрэм болбол зүг бүхэнһөө үнээр дүүргэгдэһэн үргэлжл 16—20 метр үргэн шалтаман нүхөөр хүрээлэгдэнхэй байгаа. Нүхэнэй саада талаар 10 метр үндэрөөр талатүүлжа газар өмөөһөн байгаа. Харам тээшэ ороһон замууд дээгүүр дайсан болбол арбаад дот ба дэрт бариһан байба. Харамай досоо тээшэ 4 форт бүхэндэ дайсан болбол хүсэтэ буудалгын хэрэгсэлүүдтэй хамтадан табиһан байгаа. Үсэгдээр Осовента орохо замууд дээрэ айхаттар шанга байлдаанууд болобо. Манай артиллеристүүд ба лётчигууд дайсанай буудалгын хэрэгсэлүүдтэй дараа. Урда ба хойто

талаһаан довтолжо ябаа советскэ сэрэгүүд шоссей харгынүүд дээрһээ хажуу тээшэ гараад намаг ба гол газараар хэрэм тээшэ дүтэлбэ. Манай бооцууд бээдэе абажа ябаһан хэрэгсэлүүдээрэ үнэтэй нүхыг гаталлаа. Городго сүмэрэн ороһон байна. Советскэ штурмовой бүлгүүд дайсавай үнэ удаанай үүрнүүдтэй эбдээд, граната ба жадануудаараа бүхэжүүлгөнүүд сооһоо неменүүдтэй үлэн гаргаа. Үглөөгүүр багта манай сэрэгүүд дайсанай гарнизондоо бутанарьев балгалжа ябадалаа дүүргэжэ. Осовен гэдэг хэрэмыг бүхэндэ эзэлбэ.

Высокий Мазовенк гэдэг луурын газарай оршондо дайсавай танквууд болон ябган сэрэгүүд үдэр соо 19 контратака хээ. Манай частнууд дайсанай контратаканыудыг амжалтатгаар сүхаруулан сохижо. 600 немецкэ солдат болон офицерыг, 8 танк ба самоходно ехэ буугыг хэбэ. Иследэ албанан хүнүүд бии.

◆ Сандомир городһоо баруугаар манай сэрэгүүд Висла мүнэрай зүүн аркы дээрэ плаандармаа үргэдхэ байлдаануудыг хэбэ. Н-ска соединениин частнууд дайсанай танквууд ба ябган сэрэгүүдтэй хэдэн контратаканыудыг сүхаруулан сохижо урагшаа давшха зуураа тааруу хэрэгтэй позициянуудыг эзэлһэн байгаа. Дайсанай 1 батальон ябган сэрэгүүд үгы хэгдэжэ, 13 немецкэ танк ба 8 самоходно ехэ буугадагдан ба гэмтээгдэһэн байна. Нэгэ участок дээрэ контратака хэһэн дайсан болбол нуугада байһан манай танквуудай довтолгодо габ ганта дайрагдаа. Ойрохон зуураа тулалданаһангаа һуулаар гитлеровенүүд яарааар гэдэргэ сүхарба. Дайсанай 350 үхээр, галда шатаан 6 немецкэ танк, 5 хуягта транспортер байлдаанай болоһон газар дээрэ үлхэн байна. Хоёр танк, 3 хуягта транспортер буяагдан абтаа.

Дайнай һуулдхи гражданска авиациин хэрэгүүд тушаа советско-американска шэнжэлэлгын хэлсээн болоһон тухай

Байтаа оной юмн болон юмн хараануудай турша соо Вашингтондо, Америкын Холбоото Штадуудай правительствын үүсхэлээр дайнай һуулдхи гражданска авиациин хэрэгүүд тушаа Холбоото Штадууд болон Советскэ Союзай түлөөлэгшэдтэй хоорондо хэлсээн болоһон байна. Үүс хэлсээн эхилжэ хэгдэһэн ба байн байн байдалдаа үнгархан байна.

СССР болон США-гай делегацинуудай хоорондо болоһон энэ хэлсээн соогуур дайнай дүүрлэһэн хойно уласхоорондын авиаци амар зорилготой ба хайтан рожэ хүлжэхэ байһан тухай хэлсээ хэжэ байһан эдэ хоёр

гүрэнүүд бээ бэемнээ ашат тухыг болон банах бодомойголожо абаба. Уласхоорондын агаарай лини дээрэ амуйлгөө сахиха ябадалда туһалха болон нийдэлгэнүүдтэй хүнэгдэхэ гэхэн консультативна-техническэ уялгатайгаар гражданска авиациин талаар уласхоорондын комисси бии болгохо гэжэ таарамжатай юм байна гэжэ тодорбо. Уласхоорондын агаарай транспортын талаар техническэ хэмжээ ябуулануудыг тааралдуулан хүтэлжэ асуудал тушаа США болон СССР-эй техническэ аксертнуудтэй хоорондо мэнэ хаяар һамал бодомой андалаха тухай хэлсээн баталагдаа.

Нурагшад эдибхи гаргана

Тарбагатай «Заготживсырьёгой» конторо зумбрагай арһа тушаажа абаха түсэбөө үлүүбшэжэн дүүргэбэ. Тус конторо түсэбтэй ёһоор 1.000 арһа абахаа, 7.000 арһа абаад байна.

Энэ хүдэлмэринэ нурагшад топ өдлөхтэйгээр дэмжэн абаад ам-

хитэйгээр ябуулжа үргэлжэлүүлбээр. Эдэ эдиригүүд өөбөдүшгөө хүдэлмэрээр Эсэг орондоо туһаламжа үлүүлжэ социалистическэ тарвалалгай хорото дайсанниг хюдазабди гэжэ мэдүүлнэд.

А. НАЛАШНИКОВ.

Советскэ Союзай Герой Людмила Павличенко Одессын ажалтад та амжалжа ерээ. Тус городо түлөө байлдаануудта Павличенко гитлеровскэ булимтаргшадые хюдажа өхилжэ байгаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзай Герой Л. Павличенко область соогбо түрүү болохо «Вильна бурла» гэжэ колхоздо байна. Б. Лосиний фото (ТАСС-эй фотохронико).

Советскэ лётчигууд зүүн Пруссии дээгүүр нийдэнэ

ДАЙЛААДАЖА БАЙГАА АРМИ. (ТАСС-эй спецнорр). Мэнэ баяхан манайхитай фронтовой аэродромууд дээрһээ нийдэжэ ошохон минн нэгэ хэдэн бүлэг советскэ агаарай тагнуулашад Зүүн Пруссии дээгүүр нийдэжэ үзэгдэбэ. Твинш агла түрүүшынхөө майор Овчинниковой «Яковлев—9» гэжэ бүлэг самолётууд нийдэжэ ошохон байна. Үглөөгүүр фронт шадар дайсанай коммуникацинуудыг тагнажа үзэһэн бэээрэ тэднэр нэгэ городой сэрэгтэй объектуудыг габ ганта буудаба. Энэ хадаа мартагдашагүй нийдэлгэ байһан юм. Энэ аян ябадал юу харуулаа гэхэдэ: Улаан Арминтай Германи тээшэ али тухай дүтэлжэ ошомынь элшэлэн харуулба. Гансал холо нийдэлгэ агаарай корабльнууд энэ хүртэр фашистска газар дээгүүр нийдэжэ байгаа бэлэй. Твинш аад, мүнөө болоходо неменүүдтэй хүдөө нутагууд болон городууд дээгүүр гэгээн сагаан үдэр дунда харагдаба ха юм.

Юлини 25-да гвардин подполковник Лобов гэгшын хүтэлжэ ябаһан «Лавочкин—5» гэдэг бүлэг самолётууд Тильзит гэжэ томохон түмэрлэмэй уулдэ довтолһон байна.

Үглөөгүүрын советско-германска хилыг манайхитай бүлэг тагнуулашад дабажа гарахан байгаа. Тэндэ истребительнүүдтэй, штурмовикуудтэй, бомбардировщикуудтэй бии байгаа һэн. Дайсанай юу хэжэ байһынь хэрхэ хурсаар хаража, тэрэнэй тэл болон коммуникацинуудыг тагнажа байха зуураа, хоёр таг-

нуулашад истребительнүүд—гвардин лейтенант Новосёлов болон гвардин младша лейтенант Переселов гэгшэд Прусска город дээгүүр нийдэбэ. Тингээ ябадалаа нэгэ түмэрлэмэй ставин дээрэ һомо хэрэгсэлтэй томохон склад байхынь хараһан байгаа. Тингээд тэднэр хэдэн дахин довтолжо ороһон бэээрэ тус складые тэнэлһэн байха юм. Дайсанай самолётуудыг бадэржа, истребительнүүд—агнуулашад Зүүн Пруссии дээгүүр бүхэл үдэртөө нийдэһэн байна. «Нормандия» гэжэ авиационно частини истребитель младша лейтенант Шаль гэгшэ сэрэгтэй мэргэжэлэй болон айхаттар зүрхэтэйгөөр довтолжо эрхм жэшээ харуулба. Тэрэ хадаа нийдэжэ ябаһандаа дашууржа нүхэдһөө талараад ябатараа, габ ганта дайсаантай ушархан байгаа. Юһэн «Юнкерс» дайнай боложо байһан газар тээшэ нийдэжэ ябаа.

Тингээд энэ истребитель дайсан тээшэ угдэ зүрхэтэйгөөр нийдэжэ ошохон байна. Түрүүшынгээ буудалгаар тэдэ немецкэ бомбардировщикуудай пэгынь унагааба. Тэндэ дайсанай буудалд буудажэ урьдэггүй байтарынь мултаржа гарахан бэээрэ дахиад атака хэжэ орохоор бэлэн болоод байба. «Юнкерсүүд» өөрылгөө газар худар холо тэрьедэжэ арилаха ханаатай гэдэргээ эрьһэн байна. Тингээд энэ младша лейтенант болбол үшөө хоёр дахин гитлеровенүүдтэ довтолоод байхадань газ дүлэндэ баригданан хоёр машина газар худар хүвтэржэ унаа.

Гвардин подполковник Дьяченко болон штурман гвардин майор Попов хүтэлжэ ябаһан манайхитай бүлэг бомбардировщикууд Эйхуен гэдэгтэ довтолһон байгаа. Тэрэ городо хойто захадань танквууд байба, тэдэ танквуудыг дайсан болбол фронт тээшэ асаржа хаяха гэхэн хэбэртэй байгаа. Советскэ лётчигууд тэднине байһан газарһаань хүдэлгэнгүй балгаһан байна.

Бомбардировщикуудай довтолхыг хажуугаар манайхитай бүлэг штурмовикууд мүн ээ дайсавай газарта довтолбо. Офицернүүд Викторов болон Бойцов гэгшэдтэй хүтэлжэ ябаһан бүлэг «Ильшин—2» гэдэг самолётууд Штаалу-ненев гэдэг томохон түмэрлэмэй ставинда довтолжо, тэндэ дайсанай хоёр сэрэгтэй эшелонно тэнэлээ. Баба хажуудань зэргэлжэ байһан разведкэ дээрэ нэгэ паровоз гэмтээгдэбэ.

Манайхитай сэрэгүүдтэй Зүүн Пруссини хилэ тээшэ дүтэлжэ ошохон ябадал болбол советскэ лётчигуудыг шэнэ шэнэ баатаршалга харуулжа зоригжуула. Тэднэр хадаа дайсанай ханаа намаг бүхы хорото ашаануудыг түлөө үнөөгөө абажа, тэрэпнэ немецкэ газар дээрэнь, немецкэ огторгойдонь хяа һамна сохих гэхэн хүсэлтэйгээр дайн байлдаанда орохоннай гэжэ юунхышэ торон тогтонгүй урагшаа зүлхэжэ байна.

Гвардин капитан Б. НОТЕЛЬНИКОВ.

Германиин хилэ шадархи огторгойдо

ДАЙЛААДАЖА БАЙГАА АРМИ. Августын 12. (ТАСС-эй спецнорр). Манайхитай сэрэгүүд Зүүн Пруссини хилэ тээшэ дүтэлжэ ябаа. Дайсан айхаттар шанга эсэргүүсэлтэ хэнэ. Манайхитай баруун тээшэ давшха ябадалыг баатуулхын тулада неменүүд авиациин хүсэ эвдэ ехээр татажа асархан байна.

Үүр сайха дүтэлөөд байгаа. Бүрүү огторгойдо дурбан «Юнкерс—87» гэдэг самолётууд үзэгдэбэ. Харанхы байһан һамбаанда дайсанай самолётууд манайхитай гарасыг бомбодохо нэдэлгэ гаргаһан байна. Теэд дайсанай нэдэлгыг советскэ истребительнүүд таһадуулаа.

Дайсанай нийдэжэ ябахыг Советскэ Союзай Герой гвардин капитан Лаушин болон гвардин лейтенант Новосёлов гэгшэд эгээн түрүүн хараһан байгаа.

Тингээд истребительнүүд атака хэжэ ороо. Новосёлов тузас ошохон бэээрэ нэгэ «Юнкерс» унагааһан байна. Дайсанай бусад самолётууд яаран мэгдээд тэрьедэжэ арилаа.

Добтолжо ябаһан сэрэгүүдтэй манай штурмовикуудтэй байса туһалба. Тэднэр ябган сэрэгүүд болон танкистнуудта харгы гаргажэ үгэнэ...

Артелин адуу мори—амисхалтай машинань мүн

Энэ жэлэй хуряалга тушаалга дээрэ мори сарнууды олоор хүллэхэ хэрэгтэй

★ ★

★ ★ ★

★ ★

Хадамсаараа бухаллана

ЮРИ. (Телефоноор абтаба). Аймаг колхозуудай тарьяан шажэ хураагдахаар болобо. багатайн сельсоветэй «Род» колхоз эдэсшэн хараан ба ярица, шенисээ түүшлэн хуража эхилээр 4 юбо. Түүбэрлэн хураалгада бон 11 гар хажууршад, 3 кашад түрүүшын үдэрөө шо эхитэйгээр хүдэлмэрил байна. «Гигант», «Победа», «Энэ ажал», Удын сомной айнай, Калининэй нэрэмжэтэ хозууд таряагаа түүбэрлэн аар хадажа байна. Тини, сагдагша колхозууд таряагаа ахан дары забар гаргангүйр бухаллажа байха юм. Нээдэ колхозууд таряагаа жэгэн хураажэ эхилэнь.

АЙМАГ СООГОО ТҮРҮҮЛЭН...

ХЭЖЭНГЭ. (Манай информаторһаа). Хажангын сомной айнай нэрэмжэтэ колхоз ага соогоо эгээл түрүүлэн эшэбэн таряагаа түүбэрлэн ажаа захалба. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз августын 13-таряагаа түүбэрлэн хураалга оробо.

Онда колхозууд таряхураал-хүдэлмэринь агротехника богонихон болзор соо эрхэ шанартайгаар дүүргэхэ ябада бүхы колхознигуудаа багшинь элсүүлэнхэй.

РЕСПУБЛИКЫН МТС-ҮҮЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ БМАССР-ЭЙ НАРНОМЗЕМЭЙ МЭДЭЭН

1944 оной августын 10.

МТС үүд	Трактора түхэн морины жолоо түсөөл дүүр- гэлтэ проц.	Колхоз абаарайн процент
Аянтын	96,6	60,0
Ойхолойн	94,0	85,7
Иволгин	93,5	87,5
Оринин	88,0	100,0
Ашайн	85,6	82,8
Ага-Кушалеин	8,5	43,7
Иренскэ	42,0	40,0
Эжэнгын	80,4	60,0
Гүнхэнэй	79,8	70,5
Урбин	78,9	42,8
Хэ-Кударын	77,8	95,0
Элэнгын	73,8	94,7
Ичурин	69,5	75,0
Ижино-Ключевскэ	68,3	54,8
Имлюйскэ	67,7	73,3
Ново-Вранскэ	67,0	91,7
Ушөөтэйн	66,3	60,0
Удун	65,3	57,1
Сагаан-Усалай	63,8	57,1
Гэгэйн	63,4	84,2
Уйтунскэ	63,1	20,0
Исанан	62,5	64,2
Тарбагатайн	62,1	69,2
Тандын	61,1	100,0
Элэнгын	57,9	50,0
Киримскэ	57,2	66,6
Уулгын	54,6	15,0
Абайскын	48,2	42,8
Яхтын	47,8	68,4
Аргажаанай	48,0	100,0
Акаменай	39,7	66,0
Хэ-Муналейн	37,2	15,3
Оринин	32,4	20,0

ХАМТА: 69,6 | 64,0

Хуряалгада бэлэдхэлэй шалгалта

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Манай информаторһаа). Аймаг колхозуудай таряхураалгадаа хэр зэргэ бэлэдхэлтэй байһанай шалгалта боложо байна. Шалгалтын дүнгөөр Селендумын сомной Сталиной нэрэмжэтэ колхоз хуряалгада бараг бэлэдхэлтэй байгаа. 3 жатка, 3 лобогрейка, 25 серп, 35 тармуур, 35 төгсө гэхэ мэтын түрүүшын шухала хэрэгсэлнүүд бүгдэ бэлэн болонхой байба. Мүн таряа хатааха ток, амбаар, склад гэхэ мэтэнүүд хуу бэлэн болоо. Тэршэлэн хүдэлмэринь түсэб табигдажа, хамтын

суглаан дээрэ баталагданхай байха юм. Таряанай болохыг сар үргэлжэ шалгажа байха тухай нюурнууд олдод байна. Мүн «Коминтерн», Тельманей нэрэмжэтэ колхозууд хуряалгынгаа бүхы хэрэгсэлнүүды бэлэн болгоод байха юм.

Зүгөөр, энэ шалгалта дээрэ зарим колхозууд хуряалгада ямаршье бэлэдхэлгүй байһанаа элсүүлэгдэбэ. «Улаан темник», «Майн нэгэн», «Коммунизм», Калининэй, Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозууд илангалаа муу бэлэдхэлтэй байгаа. Эдэ колхозууд хуряалгынгаа машина зэм-

сэг, хомут тоног гэхэ мэтэнүүдээ мүнөө хүртэр дүүргэдүй байһаар. Мүн таряа хатааха ток, амбаар гэхэ мэтэнүүдын бэлэн бэшэ. Тэршэлэн комисси болбол зарим колхозуудаар хуряалгын машина зэмсэгүүдэй муу шанартайгаар элсэбариллагдаһы элсрхэлбэ.

Таряхураалгада бэлэдхэлые шалгах комиссийн членүүд хүдэлмэрингөө дунгыг ВКП(б)-гай айкомой бюродо табижа, хуряалгада муу бэлэдхэлтэй колхозуудай дутуунуудаа энэ дары усадхаа хэмжэвүүдыг хараагаа.

Г. САБЖАЕВ.

Булад моридоо бултыень зэхэбэ

Угэтын машинно-тракторна станциин комбайнер Иван Пашин гэгшэ хабарай полевоу хүдэлмэрини үедэ Улдиргын сомной Калининэй нэрэмжэтэ колхоздо тракторна бригадираар хүдэлмэрилжэ гараа. Тинхэ зуураа тарилгала агротехническэ богонихон болзор соо байн шанартайгаар үнгэргэбэн байха юм. Мүнөө Калининэй нэрэмжэтэ колхоздо трактораар хэгдэһэн таряанай байлаар ургаһанниг хүлэр Пашинэй үнэн сэхээр хүдэлмэрилһы гэршэлбэ.

Энэ жэлэй хуряалгада коммунист Пашин Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилжэ байна. Тини, таряхураалгадаа сар болзор соон бэлэдхэлбэ гэгшэ социалистическэ уялгануудаа бэс-лүүлэн, хүлэр Пашин өөрингөө бригадын 2 комбайн забабарлажа, булад моридоо бэлэн болгожо зэхэбэ.

Мүнөө хүлэр Пашинэй бригада таряхураалгада хэзэгүйг орохоор болонхой. Комбайнера агротехни хуряалгын үедэ үдэр бүнгүйг хүдэлмэрилжэ, үйлдбэрини үнээр бүтээсэ, эрхим ша-нар туйлаха уялганууды абаад, таряанайнгаа эдэсхэлэе хүлээн байнад.

С. ТАМЖИТОВ.

Мун бэлэдхэлтэй

Мухаршбарэй аймаг колхозууд таряхураалгадаа орожо байна. Зүгөөр, олонхи колхозуудын хуряалгадаа муу бэлэдхэлтэйгээр ороо. Упарын, таряхураалгын машина зэмсэгүүд тус аймаг дотор оройдоо 32—60 процент забабарилла-бан байха юм. Мүн таряа хатааха амбаарын мийл 40-өөд процент бэлэн болонхой. Тэршэлэн таряа хатааха тогууд, зөө-х халса хайрсагуудыншье бэлэн болоогүй байһаар.

Суулгын, Гашейн, Хонхолойн машинно-тракторна станцинууд болон «Эрдэм» совхоз комбайн болон хүдөө-ажалай бусад машина зэмсэгүүдээ забабарилжа дүүргэдүй зандаа.

Тус аймаг зарим колхозуудай правлени, партийна эхин организапцинууд 1944 оной ургаса хуряалга болон хүдөө-ажалай продуктуудай бэлэдхэл тушаа парти ба правительствын тогтоолы бэлүүлэхэ тухай анхал оролдолтоо гаргаагүй байгаа. Тэршэлэн ВКП(б)-гай Мухаршбарэй айком болон аймаг гүйсэдком ургаса хуряалга ба хүдөө-ажалай продуктуудай бэлэдхэл тухай тогтоолой хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай шалгалта хэдэггүй байһан юм. Тэрээн дээрэбэ боложо тус аймаг хуряалгын эхилтэр бэлэдхэлээ дүүргэггүй байба.

Ингээд байхада Мухаршбарэй колхозууд хуряалгынгаа бэлэдхэлэй бүхы дутуунууды ябууд дундаа үсөөтэн хонор соо усадхаа, гээгдэлбэ түргэн халасаха ёһотой.

Н. ЩЕРБАКОВ.

Мори унаа зүбөөр хэрэглэхэ

Таряхураалга болон хүдөө-ажалай продуктууды гүрэндэ тушаалгы амжалтаттайгаар үн-гэргэхэ хэрэгтэ мори унаа угсаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Энээн тухай 1944 оной ургаса хуряалгын болон хүдөө-ажалай продуктуудай бэлэдхэл тушаа тогтоол соогоо СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй ЦК тусгаар тэмдэглэһэн байха юм.

Тини, энэ тогтоолы бэс-лүүлэн мори унаануудаа гамтай байһаар харууналжа байдаг үнэн сэхэ колхознигууд таряхураалгада хүсэ шадал ехэтэй тобир тарган мори унаануудаар үнгэргэхөөр бэлэдхэнхэй. Мухаршбарэй аймаг октябрьска сельсоветэй «Путь Ленина» колхозой мори колхозник бүхэндэ харюусалга доро даалгагдажа үг-тэбөөр хоёр жэл болобо. Тини, өөрингөө харюусалга доро даажа абаһан моридоо байһаар абажа ябахын түлөө хүн бүхэндэ оролдожо, бүхы мори унаануудаа ходо тобир тарган байлдаг юм. Мүн хомут тоногуудын мори бүхэндэ тааранхай байдаг.

Хабарай полевоу хүдэлмэрини үедэ плугшан бүхэн дунда зэргээр 36 га халалжа гараа. Тинхэ зуураа, бүхы моринойнгоо хүсэ тамиры алдуулаагүй байха юм. Мүнөө энэ артелиин мори таряхураалга болон хүдөө-ажалай продуктууды гүрэндэ тушаалганууды богонихон болзор соо дүүргэхэ ябадаг хүсэд хал-гахаар хүсэ шадалтайнууд.

Зүгөөр, республикын үсөөн бэшэ колхозууд мори унаануудаа эзэн бусаар хандажа, арһа яһан болтор тураажархөөд нүүл-дэнь мори унаагай туранхайһаа боложо хүдөө-ажалай зарим хүдэлмэринүүд удаарна гэлдэжэ байдаг зантай. Иймэ баримтанууд хабарай тариалгын үедэ Бичурын, Задын, Кабанскын Прибайкальска, Заиграйн аймагуудаар илангалаа олон үзэгдэ-һэн байна. Энэ мун дээрэбэб гэхэдэ, иматал колхознигуудай өөһэдэйн гэм мүн. Хэрбээ тэд-нөр мори унаануудаа харюусал-гатайгаар харууналһан, гамтай-гаар абажа ябаһаа хэзэшье шэнэ тамирын алаахагүй бай-гаа.

Таряхураалга болон хүдөө-ажалай продуктууды гүрэндэ

тушаалгын энэ харюусалгата үедэ мори унаануудыг анхал-тайгаар харууналһан, али бүхы хүдэлмэридэ зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Колхоз болбол моридоо бригадада, бригадын колхозник бүхэндэ даалгажа үгэхэ зэргэ-тэй. Бригадада даалгадһан морины ондоо бригадада үгэжэ болохогүй. Бүхы морины зүбөөр харууналгы колхозой түрүүлэг-шэ, бригадынгаа морины бри-гадир, даажа абаһан моридоо колхознигууд харюусаха зэргэтэй. Мүн моришод эдэнэртэй али харюусалгатай. Моришод харуу-налжа байһан моридоо хүдэлмэридэ гаргахааа түрүүн бэсын элүүры хайса шалгажа үгөөд, мүн гэдэргэнь тушаажа абахада хайса хаража абаха зэргэтэй. Хэрбээ колхознигой мо-рөө үүрүүлжэ гү, али үбэдхөө-жэ тушаалһынь харангүй бай-жа энээн тухай түрүүлэгшэдэ мэдээсэггүйһаа моришод болбол гэмтэ нюурталаа адалаар харюу-саха байна. Мори унаануудтаа хайша хэрэгээр хандажа үхүүл-һэн гү, али хүдэлмэридэ ябаха аргагүй болгоһон хүнүүды харюууулын тулада колхозойн түрүүлэгшэ тэдэнэры мурд-лын органуудта үгэхэ зэргэтэй. Хэрбээ гэмтэ нюурнууды сүүд-тэ үгэхээс далдалһан бригадир гү, али түрүүлэгшэ байгааһаа өөһ-дөө уголово харюусалгада ха-баахуулагдаха байна. Зүгөөр, мори унаанууды гарһаа гартар гэмтэһэн гү, али үхүүлһэн колхознигууд үшөөл олохон ай-нагуудаар ямаршье харюусалгада хабаахуулагдаагүй байха юм. Тэрэнтэй хамта адуу моришод эзэн бусаар хандаг колхозни-гууды далдалжа байһан түрүү-лэгшэнэры хэбээгдээгүй бай-даг.

Хүдөө-ажалай гол хүдэлмэ-ринүүды үнгэргэхэ түсэб соо ямар бригадын, ямар моришод юу хэхэ байһынь заатагүй харааха шухала. Таряхураалга болон хүдөө-ажалай продуктууды гү-рэндэ тушаалгын үедэ моришод хэрэглэжэ шадалан колхоз, бри-гада, звено бүхэн энэ шухала кампанине богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар түгэсхэжэ шадалань лэбтэй.

хайнтай морины жатка болон ашаа шэрэлгэдэ, дунда зэргын шадалтай морины байн харгы-тай газараар ябаха байгаа хаань ашаа шэрэлгэдэ, дулдааа доошо тамиртай морины колхоз хоо-рондынгоо хүдэлмэридэ ябуулаха ёһотой. Зүгөөр, бүлэглэжэ хубаа-рилгадһан моришод ходо нэгэ бү-лэгтөө ябуулагдаха бэшэ, харин шадалайнь нэмээһаа хүндэ хүдэлмэридэ, доошоо орооһаа хүн-гэн хүдэлмэридэ ябуулаха шуха-ла.

Мүн мори унаануудай хомут тоногууд хүзүү нэзынь холгоог-дохоор бэшэ байһаар түхсэрэгдэ-һэн, мори бүхэндэ тааруулагда-һан байха зэргэтэй. Гэхэ зуура, шэнээр нургадһан эхниг мори, сар, кубай үнээдэ оруулаха хо-мут тоногууд бүри анхалтай-гаар түхсэрэгдэһэн байха ёһотой. Бригадир болон моришод мори унаануудай хомут тоногуудай хэр зэргээр тааруулагдаһы сар үргэлжэ шалган хаража байха уялгатай.

Хуряалгын үедэ мори унаа халаатайгаар хүдэлмэрилүүхэдэ байн. Тинхэдэ, 6 час болбол лэ хэлгэхэ хэрэгтэй. Жатка, ко-сийн голдо ябаһан моришод хэзэ-шье үлүү жүдхэдэг байна. Тин-мэхэ хүсэ ехэтэй морины гол-лохо хэрэгтэй. Мүн сугтаа зэр-гэлжэ ябаха хоёр моришод хүсэ шадалаараа тааранхай байха ёһотой.

Моридоо эдэсүүлэхэ, уналха хэмээ алдажа болохогүй. Мори-ны байн ургасатай газараар хүнхидөө үргэлжэ маныха хэрэг-тэй. Мори унаанууды хүсэ ша-дал хайнтай тобир тарган байл-гаха ябадаг моришод болон уна-жа ябаһан эзэдһаа болохо байна.

Таряхураалга болон хүдөө-ажалай продуктууды гүрэндэ тушаалгын үедэ мори унаануу-ды байһаар харууналан зүбөөр хэрэглэжэ шадалан колхоз, бри-гада, звено бүхэн энэ шухала кампанине богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар түгэсхэжэ шадалань лэбтэй.

А. ВИНОГРАДОВ, БМАССР-эй Нарномземэй адуу морины эрхилхэ управлениин на-чальник.

(НОВЕЛЛЭ)

Үдэрэй халуун бууража үдэ-
шын нэрмүхэн нэбшэн үлснэ,
хүрн бухалнуудаар жэрүхэн гол
нютагыг бүнийн харанхы нэмэ-
рэн хушана.

Энэ үедэ (багсаалхад Бадмын
буусад хэбэртэй) үбхэнэй ма-
шинанууд таршаганаднан сабша-
жа ябаһаа абяагүй болошобо.

Уланшьегүй үбхэнэд ажаллаа
дүүргэжэ дуу дууладалаар
шуулдан, өнөөдөртэй хүжюу-
нүүд бусажа эрбэрт ха. Өгөтөй
хажууда носожо байһан гал бүри
өхээр дүржэ, тэрэнине тойроод
зон сугларжа эхилнэ. Мүнөө
наахан машинаар сабшажа яба-
һааа ерөнхөн Жаргал, Мархай-
нуудшье морёо табиһаар лэ га-
лай хажуугаар би болобод.

—Зай мүнөөдэр газетэ асараа
гү, ямар һонинууд боложо байгаа
юуэ хаб,—гээд Мархай үбгэн
түрүүтэй зоной,—сводко шаг-
наелы, газетэ хаанаб, Жаргал
уншал даа,—гээдээн болоно.
Тийхэднэ «сагтаа, сагтаа» гя-
һээр тегөөшөн Мажад нэгэ гар-
таа шанагала барихан зандаа
нүгөө гартаа газетэнүүдье ба-
раад, отогһоо гараһаар галда дү-
тэлэн ерэмсээрээ Жаргалда газе-
тэнүүдэ үгэнэ. Жаргал абаһаар
маран нэхэжэ хараад,—үнгэрэг-
шэ үдэр манай Улаан Арми доб-
толго хэн урагшаа дабшажа не-
мецүүдье 30—35 модо түрнбэ.
Энэ байлдаанай эсэстэ дүрбэн
өхө городуудье ба мянга гаран
тосхонуудье эзэлээ. Немецүүдэй
хорин нэгэ мянган хүнийнх үгы
хэгдэһэн ба найма мянган сэрэ-
гынх плендэ абтаа,—гэжэ хэлэ-
хэднэ.

—Энэш өхө амжалтануудтай
ха юм бибдн. Харин тэрэ Гитлер
нохойе һаяар шэһэрүүлхэмнай
ха юм,—гээд үнөөхи Мархай
үбгэн энээдэ гаргана. Тийһээр
байтар бригадир гартаа, саарһа
барихан галай хажууда ерэжэ,
зон шэмээгүй аали болонод.

—Улаан Арминим нимэ өхө-
нүүд амжалтануудье туйлажа
ябахадань, бидэшье энэ минн
хаража һуугаагүй, баһал өһө-
дхыгөө эрхим ажалаар хүсэтэ
Арнидаа туһалжа байнабди. Мү-
нөөдөршье, эрхимэй хүн 160
процент нормоёо дүүргээ.
Эдэ болбол манай Жаргал, Мар-
хай, Хандама болон бусад боло-
но,—гэжэ мэтэшэлэн хүн бүхө-
нэй ажалай дүүргэлтэнүүдье
хэлэжэ үгэбэ.

Тиймэ һонинуудье дуулаһа-
найнгаа һүүлээр, зарьма зон
отог уруугаа орожо, зарьмань
галай хажуудашье үлдэжэ, хүн
бүхэн дуртай дуртай газартаа
һуужа эдэлнэд. Жаргал эдэл-
жэрхихээр саарһа карандашаа
абан галай гэрэлдэ дүтэ ерээд

үнөөхмэ шүлэг дуугаа бэшэжэ
ороно.

Үнийхэншье болошобо ха. Зон
булта унтаһан, гансал Жаргал
галай хажууда һуужа байхадань,
Хандама хажуудань ерээд зогсон
байһанаа.

—Жаргал аа! Яагаа удаан
һуунаш даа, эсэжэ ерээд зал-
хуугүй бэшэжэ байха ямар орол-
досотой хүн гэшлэбди, унта-
хаар болоо бэшэ гү,—гээд ури-
хан нюдөр харан байхадань,
Жаргал зүбшөөһөн хэбэр үзүүлэн
урлаһаань мнхэрэн хараад.

—Үнэхөөрөөшье унтахаар бо-
лошобо байна даа,—гээд саарһа
дэбтэрээ хам гэжэ абаһаар
хомулаа отог тээшээ ошонод.

Газаа хэншье үгы—булта ун-
тайхай. Гансал сүсэлнүүд носо-
жо, бүүдэгэрхэн гал улалзаһаар
үлснэ...

Үдэр хоногууд, уһа мүнэнэй
урадхадал түргөөр юушье мэ-
дэгдэнгүй ходоржол байба. Энэ
бригадынхид үдэр бүхэнэ эдиб-
хитэй һайнаар хүдэлжэ үбхэ ху-
риалгыгаа түсэбье дүүргэхээр
шармайн ябана. Жаргалшье эр-
хим һайн ажаллажа ябаһан тула
аймаг соогоо сууда гараһан бай-
гаа. Нэгэтэ нэгэн бороотой үдэр
энэ бригада дээрэ суглаа хэхээр.
колхозой түрүүлэгшэ болон ком-
сомолой айкомой секретарь ерө-
нхөн байжа, бригадир Лажид суг-
лаагаа нээгээд колхозой түрүү-
лэгшэ Нима Рабдановичта үгэ
үгэбэ.

Рабданович зондо хандажа үгэ
хэлэхэ зуураа дайнай газартахн
байдалтай танилсуулаад, саа-
шань колхоз соохи ажалайгаа
ябаса, үбхэ хуряалга тушаа энэ
бригадын түрүү зон тухай хэлэ-
бэ. Улаалуулан айкомой сек-
ретарь Жапова гэгшэ үгэ хэлэбэ.

—Улаан Арминим үдэр бүни-
гүй урагшаа дабшажа, өхө оро-
нойнгоо хото городуудье, үргэн
уужам колхозой баян нютагуу-
дье алууршалай гарһаа сүлөөлэн
һөөргөнх жаргалта аралта тэхэ-
рюулжэ ябахала манай ажаллан
арад үлөөгүй, ажал хүдэлмари-
дөө үдэр бүнигүй оролдожо эр-
хим ажалай үндэр шанарта бү-
тээсээрээ эсэгэ орондоо, Улаан
Арнидаа туһалжа бүхы юмээр
хангалсажа байна. Завод фабри-
кадашье, колхозуудай үргэн та-
лануудташье бүхы орон соо ста-
хановска ажалай баатарнууд бү-
ри олоор ургажа байна. Жэшээл-
бэл: Таанарайшье мэдэбээр

булганда мартагдахаа болиһон
хүндэтэ нүхэр Базаров Жаргал,
аймаг соогоо суурхуулан ажал-
лажа ябаха зуураа үдэр бүрнин-
гоо нормые 200 процент хүртэр
дүүргэнэ. Нүхэр Базаров энэ
жэлэйнгээ һуралсалые бүхы
юмээрээ эрхим гэдэн сэгнэлтэ-

тэй дүүргэжэ гараһан байгаа.
Тиймэ тула комсомолой аймаг
комитет болон колхозой хүтэлбэ-
рилэгшэдэй дурадхалаар нүхэр
Базаровы фронт, Улаан Арнида
ошохо бэлэг абаашалсаха зоной
тоодо оруулһан байна,—гэжэ хэ-
лэхэднэ тойроод һууһан зон өхө
омгорхожо, Жаргал тээшэ булта
хараһанад. Жаргал ингэжэ гэгтэ
альгээдхэ болоһондоо үзэгдөөгүй
өхээр баярлан зүрхөө лүг-лүг
сохилуулжа юушье гэхээс ойл-
гожо ядан һуутараа.

—Нүхэр Базаров ошохо дур-
тай гүт?—гээд түрүүлэгшын
асуухада, һуга харайн бодожо,
—нимэ өхө эрхэдэ хүртөөд бай-
хадан хэнэй хүбүүн хэн арсажа
байхаб? Намайе альгээхэ боло-
һондотнай гүнзгэ баясхалан
хүргэнб. Энэ өхө хүндэтэ хэрэгтэ
хабаалсаха болоһондоо бүри
баяртайб. Ахамни баруун фронт-
до эрлэхг зоригоор тэмсэжэ
ябана. Орден, медаль хоёрмөр
шагнуулаа. Тээд минин энэ хо-
лын бурят нютагай ажаллан
арадай бэлэг болон манай илал-
тын элдэб һонинуудье хүргэжэ
ошоходонни, ахамни ямар өхээр
баясажа, ямар халуунаар угтан
абахаб! Ошохо дуратайб, ошохо
болоһондоо баясанаб,—гэжэ дүүр-
гэнэ.

Энэ үедэ зоной дунда һууһан
Хандама,

—Жаргал... Бэлэг абаашал-
сахань... Фронт... ямар өхө
жаргалтайб,—гэжэ мэтээр олон
юмэ бодожо сэдхэлээ хүдэлгэн,
Жаргалай урлаһаа сэхэ хараад
лэ һуужа байба.

Энэ суглаан дүүржэ, хамаг
зон суглаанай һонин, Жаргал
тухайгаа отог дүүрээс хөөрөлдө-
һөөр байра байрадаа таранад.
Жаргал Хандама хоёр янаг ду-
лаахан нюдөөр харалсан, баһал
энэ өхө баярта үдэрые лабтан
лабтан хөөрөлдэжэ, таһалашагүй
дура ачталжа байгаа бэлэй.

Энэ һүни Жаргалшье, Ханда-
машье унтаж ядан үглөө үдэр
болохы хүлээжэ үргэнэ нойргүй
хонобод. Үглөөгүүр... Зон үни
болоод, эдэлээд байба.

Жаргал мордохо болоһон,—тү-
хээрэнэ. Уланшьегүй үндэр зээр-
дээ мордохо, зоной үнэн бай-
хан юрөөл, захяа заабаринь сэдх-
хэдээ хадуун абаад, амараг
нүхэр Хандаматаа гараа барн-
салдан таһаржа ядаһаар айма-
гай центр ошодог харгыда ороод,
ухаа тооһо татуулан сое-
руулаһаар далда орон ябашха-
лань.

—Жаргал... Жаргалнай һайн
ябажа ерыш даа,—гэжэ юрөө-
һөөр хойноһонь харан, бүхы
бригадаараа үдэшэжэ үлэн гээг-
дэбэ.

Хилын саана

Союзнигуудай экспедиционно сэрэгүүдэ
Верховно командованиян мэдээсэл

Американска сэрэгүүд Вирин оршондо
добтолжо байна

НЬЮ-ЙОРК, августын 13.
(ТАСС). Юнайтэд пресс агентст-
но болбол американска ябган сэр-
эгүүд болон танкова частьнууд
августын 13-да үүр сайха багта
Вирхээ урдуур байһан фронт
дээрэ айхабтар өхө добтолго хэ-
жэ ороо гэжэ мэдээсэнэ.

Немецүүд 30 мили шахуу
ута фронт дээрэ Сена мүнэн
тээшэ сухариха ябана. Дайсан
хүндэ хүшэр сохилтодо дайраг-
даа.

ЛОНДОН, августын 14. (ТАСС).
Мүнөөдэр тунхаглагдаһан союз-
нигуудай экспедиционно сэрэ-
гүүдэй верховно командованиян
штабай мэдээсэл соо ингэжэ
хэлэгдэнэ:

Орн гэжэ мүнрэнһөө зүүгээр
шэнэ амжалтанууд туйлагдаа.
Союзнигуудай сэрэгүүд Клер Ти-
зон болон Донне худар ороһон

байна. Сен-Пьер-ла-Вьей
һээ урдуур добтолго ба
зандаа. Манайхитай сэр-
Вирхээ зүүн-урдуур хүнд
шэр байлдаатайгаар ур-
дабшаба. Бүри урдуур Мо-
тээшэ шэглэн манай сэр-
сухариха ябаһан немец
мүрдэн намнаха зуураа
политой дайралдаба.

Бретанида Денарье э-
гэдэн атаканууд болоһон э-
тэндэ дайсан айхабтар ш-
эсэргүүсэлтэ хэнэ. Сен Ма-
үлэһэн германска гарнизон
рэм соогоо байжал байна. Ш-
шадар манай частьнууд нэ-
га урагшаа дабшаба. Лэ-
шадар байдалын хубилнаг

Союзнигуудай авиаци
най сэрэгэй объектнуудтэ
дахин шанга добтолго
байгаа.

Генерал Эйзенхауэр союзнигуудай
сэрэгүүдтэ захиралта гаргаба

ЛОНДОН, августын 14. (ТАСС).
Рейтер агентствын дамжуула-
най ёһоор, союзнигуудай экспе-
диционно сэрэгүүдэй верховно
главнокомандующий генерал
Эйзенхауэр гэгшэ августын 18-
да захиралта гаргаба. Тэрэн
соонь ингэжэ хэлэгдэнэ:

«Союзнигуудай солдадууд, мо-
рягууд болон лётчигууд! Таанар
шадар бэрхэ, шэн зоригтой
ба хүсэтэй байһан хадаа Фран-
ци дотор союзнигуудай томохон
илалта туйлаха тусгаар арга-
олгобо гэшэт, тэрэ илалтыг
бэлүүлээд байхаданай дайсанаа
дараха харгы дээрэмнай нилээд
өхө дэбжэлтэ болохо юм. Мүнөө
бидэнэрэй туйлажа шадаха илал-
та гэшэ манай баруун зүгтэ
туйлажа шадаха байһан бусад
ямаршье илалтатой сасуулын
аргагүй байһан хадань, дайсанаа

дараха аргыг айхабтар өхө
рилготойгоор ба хурданаар
рэглэжэ илалта туйлаха бай-
хадань би урда урдынхиднаа
хабтар шухала удхатайгаар
нине уряална гэшэб».

Генерал Эйзенхауэр бид-
дэсанине үдэр бүни илалта
хя, һамна сохижо, тэрэ
аюулаһан зайлажа ошохо
мэлтэ сэрэг абаха аргыг
жо болохогүй гэжэ лётчи
морягууд болон солдаду
уриялна.

«Хэрбээ бидэнэр манай
гаар зорилгонуудыг барн
эрид шууд дүүргээд байгаа
даа өрөхө неделине энэ дү-
түүхэ домогто үзэгдөөгүй
болгожо шадахабди»—гэжэ
казайн дүүргэлтэ дээрэ
хэнэ.

Вишидэ сэрэгэй байдалтай боло

РАБАТ, августын 13. (ТАСС).
Мароккын радио болбол Фран-
циһаа абтаһан информации үн-
дэнэ болгожо Вишидэ сэрэгэй
байдалтай болоо гэжэ дамжуу-
на.

ЛОНДОН, августын 13. (ТАСС).
Франко-швейцарска хилэ дээр-
һээ абтаһан мэдээсэлэй ёһоор,
Францида «тотальна таталга»
хэхэ тушаа гитлеровецүүдэй
ябуулжа эхилһэн шэнэ хэмжээ-
нүүд дээрэһээ дахиад хэдэн мян-
гаад французууд француска
патриотуудай буу зэбсэгтэй от-
ридуудтай нэгэдэжэ байна гэжэ

Рейтер агентство Женев
дамжуулаа. «Гүрэнэй аюу-
сахиха болон гурим зон
вишийскэ генеральна секрет-
Дарнан гэгшэ Вишине
руулан хамаг бүхы полици
хүсээс суглуулаад байна, х-
ли байдалынхн айхабтар
болонхой.

Августын 10-да франц
патриотууд дээдэ Савойяда
гаа гестапын начальнигыг
ба. Тийһэнэйнь түлөө гэжэ
леровецүүд 10 хүнийг барн
абаад бууджа алаһан бай

Германска фельдмаршал Бейхс
гэгшыг хорлобо

ЛОНДОН, августын 13. (ТАСС).
Белградһээ абтаһан мэдээсэлэй
ёһоор, нэгэ залуухан нацистка
лейтенант болбол Балкануудта
байгаа германска сэрэгүүдэй
главнокомандующий фельдмар-
шал Бейхс гэгшыг буудад тэ-

рэнине шархатуулаба гэжэ
тер агентство Цюрихһээ
жуулаа.

Харюусалгата редакторай
оролгошье Д. ЛУБСАН

3.786 үхибүүд лагерьнуудта амараба

Улан-Удын предприятинууд ба
эмхи зургаануудай лагерьнуудта
түрүүшын 2 сезоной турша до-
тор 3.786 үхибүүд амаржа га-

раһан байна. Эдэ амарагша үхи-
бүүдэй олонхынх фронтонигуудай
үхибүүд ба эрхим һурагшад
байна.

Гансахан түмэрзамай предпри-

ятнин лагерьта 750 үхибүүд
амаржа гараба, ПБЗ-гэй лагерь-
та 600 үхибүүд амаржа гараһан
байха юм.